אגרות הראי"ה - כרך א' - אגרת נוספות י

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ג אייר תרס"ב - ירושלים
נמען: מאת האדר"ת אל הרב קוק

האדר"ת כותב שרב יפו ביקש אספת רבנים בעניין השמיטה, ושכמעט אין עצה מלבד 'שב ואל תעשה'. האדר"ת שואל אם מותר לקדש על יין מבושל, מאחר שהרופאים אסרו עליו יין. האדר"ת מבקש מהרב קוק לחבר קיצור הלכות תרומות ומעשרות ביידיש להפצה, ושואל על מצוות ראשית הגז שקיים לטובת הרב קוק.

עיקרי הדברים

- אספת רבנים על השמיטה.
- קידוש על יין מבושל.
- קיצור הלכות תרומות ומעשרות ביידיש.
- ראשית הגז.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

ב"ה[1], יום ג' י"ג אייר תרס"ב[2] (עיה"ק[3] ירושלים ת"ו[4]).

ע"ד[5] הנחמדים בענין השביעית הרבה לי לדבר. וכעת בא לפה ידי"נ[6] הרב דיפו שי'[7] להתיעץ בזה, לאשר בני המושבות מטרידים אותנו מאוד איך לקבוע ההלכה בזה. וכמעט אין עצה רק להיות שוא"ת[8], וצי"ע[9] טובא בזה. לא טוב עשו במה שנתאחרו עד כה. לכתוב מזה ככל לבבי כבד עלי הרבה כעת, ואולי אכתוב מהקולוניא איד"ש[10]. ועתה אני ממהר לכתוב, לאשר כבר נתאחרתי וח"ו[11] ידאגו על שלומנו.

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 תרס"ב - השנה תרס"ב (1901/1902)
3 עיה"ק - עיר הקודש
4 ת"ו - תבנה ותכונן
5 ע"ד - על דבר
6 ידי"נ - ידיד נפשי
7 שי' - שיחיה
8 שוא"ת - שב ואל תעשה
9 וצי"ע - וצריך עיון
10 איד"ש - אחרי דרישת שלום
11 וח"ו - וחס ושלום

הרה"ג[12] דיפו שי' רוצה שאאסוף אסיפת כל הרבנים דפה עוד בדבר השמיטה. ואיד"ש[13] כאשר יעלה בידינו אכתוב לכתר"ה[14] כל מה שיוסכם בידינו איד"ש לזכינו לכונן לאמתה ש"ת[15].

והנני לבקש מכתר"ה[16] נ"י[17], יעשה זאת למעני ממש, לברר הדין להלכה למעשה. הן הזהירוני הרופאים מיין, ל"ע[18], מפני השיעול ל"ע, ולבי עלי דוי על ביטול קידוש עה"י[19], וצר לי לקדש שישתו אחרים, שהוא מחלוקת באחרונים, ושיקדשו אחרים ואני על הפת ג"כ[20] למו"ר[21], ולכן בדעתי לקדש על יין מבושל, שכפי פשטות הלשון הוא גם שהצמוקים מבושלים ומסננין היין שהוא יין גמור, וכ"כ[22] בדה"ח[23] וח"א[24], ["דרך החיים" ו"חיי אדם"] אך הגרש"ק[25] בס'[26] החיים חולק [רבי שלמה קלוגר, בספרו "החיים"] שזה ל"נ[27] יין מבושל רק שמבשלין היין עצמו, וכל' המשנה בתרומות, ולדעתו אינו יין כלל, ותומך דבריו על הרלב"ח[28]. והנה בשו"ת[29] עמודי אור סתר דבריו, וחולק להלכה. אך אחרוני זמנינו המקצרים, בס' קצש"ע[30] ומש"ב[31], ["קיצור שולחן ערוך" ו"משנה ברורה"] הביאו ד' הרש"ק[32], ולכן לבי נוקפי מאוד, וחוששני הואיל שיצא מפי או"צ[33]. ואף כי לרבים הקלתי בהיותי במיר, לגודל הדוחק עתה ביין שם, מפני פקודת המלכות ל"ע, וגם בפה השבתי לרופא בע"פ[34] בעד חולה שא"א[35] לו ד"כ[36] ביין שיעשה כן, וקילס מאוד עצתי זאת, ולמגינת לבי לא עשיתי בעצמי כן, אשר בד"כ[37] בודאי גם הגרש"ק מודה שלא גרע מיין תפוחים ולאקרעץ. אך בכל קידוש והבדלה חושקני מאוד לדעת

---

12 הרה"ג - הרב הגאון
13 ואיד"ש - ואחרי דרישת שלום
14 לכתר"ה - לכבוד תורתו רום הדרתו
15 ש"ת - של תורה
16 מכתר"ה - מכבוד תורתו רום הדרתו
17 נ"י - נרו יאיר
18 ל"ע - לא עלינו
19 עה"י - על היין
20 ג"כ - גם כן
21 למו"ר - למורי ורבי
22 וכ"כ - וכל כך
23 בדה"ח - בדרך החיים
24 וח"א - וחיי אדם (שם ספר)
25 הגרש"ק - הגאון רבי שמות שמתחילים באותיות ש, ק (למשל: שמואל + קלונימוס) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
26 בס' - בספר
27 ל"נ - לא נקרא (או: לא נראה)
28 הרלב"ח - רבי לוי בן חביב
29 בשו"ת - בשאלות ותשובות
30 קצש"ע - קיצור שולחן ערוך
31 ומש"ב - ומשנה ברורה
32 הרש"ק - הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ש, ק (למשל: שמואל + קלונימוס) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
33 או"צ - דורש פענוח
34 בע"פ - בעל פה
35 שא"א - שאי אפשר
36 ד"כ - דבר כזה (או: דרך כלל)
37 בד"כ - בדרך כלל

הלכה למעשה בזה, ויראתי לסמוך ע"ע[38] פן נוגע אני, ומובטחני בו שיעלה הלכה לאמתש"ת[39] בעזה"י[40] כדרכו הטוב.

עוד אבקשהו, מה שלבי עלי דוי, ובשנה העברה נזכרתי אחרי שכבר עבר הזמן. הן בקרוב קרב עת בצירת הענבים וקצירת התבואות וכל הפירות, והן רבים נכשלים באכילתם טבלים. וכבר הרעשתי אשתקד להדפיס פתקאות קצרות דיני ההפרשות בקצרה ובלשון זארגאן [ביידיש] , אך לא השגתי מי שיכתבם ויסדרם כראוי. ע"כ[41] אבקשהו, יסדר בקיצור נמרץ, הלכות קצרות, דיני תרומה גדולה, מעשר, תרומת מעשר, מעשר עני, (שבשנה הזאת), מעשר שני, איך יפריש כ"א[42] בקנייתו מן השוק, ולי זארגאן, ואני אדפיסם על הוצאותי איד"ש להפיצם בכל המושבות ובפעה"ק[43] וכל העיירות הקדושות.

גם בזה לא אפונה כי יכוין כתר"ה[44] נ"י לעשות להלמ"ע[45] עצהיו"ט[46].

אוכל לבשרו, אשר ב"ה עלה בידי, מה שקויתי עד כה, לקיים מצות ראשית הגז, [דברים יח, ד: נתינת ראשית גז הצמר לכהן] אשר זמנו הוא בעת הזאת שאז זמן הגיזה. ונתתי שני ליטראות צמר כמו שהוא, לזכות בעד כתר"ה נ"י. ועתה אשאל למעכ"ת[47] נ"י איך אעשה בהם. הן המצוה היא ליתן מלובן ולא צואי, וה"ט[48] לפי שקנאו בשינוי, אבל בכה"ג[49] שכבר זיכיתי ע"י[50] אחר, א"כ[51] ה"ל[52] שלהם, וגם י"ל[53] דאין אני מכוין כלל לזכות ע"י שינוי רק לטובתם. ע"ז[54] אחכה על תשובתו.

והנני בזה חו' ודודם המברכם להתענג עכ"ט[55] ולחוג חג מתן תוה"ק[56] בשמחה, המעתיר בעד כולם מצפה לרחמי שמים,

אלי' דוד

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

38 ע"ע - עיין עוד
39 לאמתש"ת - לאמיתה של תורה
40 בעזה"י - בעזרת השם יתברך
41 ע"כ - על כן
42 כ"א - כי אם
43 ובפעה"ק - ובפה עיר הקודש
44 כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו
45 להלמ"ע - להלכה למעשה
46 עצהיו"ט - על צד היותר טוב
47 למעכ"ת - למעלת כבוד תורתו
48 וה"ט - והאי טעמא (וזה הטעם)
49 בכה"ג - בכהאי גוונא
50 ע"י - על ידי
51 א"כ - אם כן
52 ה"ל - הוה ליה (היה לו)
53 י"ל - יש לומר
54 ע"ז - על זה
55 עכ"ט - על כל טוב
56 תוה"ק - תורתנו הקדושה